

ул. Коммунальная, д.3,
г.Лаишево, 422610

Коммунальная ур., 3 нче йорт,
Лаеш ш., 422610

тел: 8-(84378) -2-57-77, факс: 8-(84378) -2-50-62, e-mail: Gorod.La@tatar.ru

2025 елның 4 июле

14 номер

КАРАР

«2025 — 2027 елларга «Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Лаеш шәһәре « муниципаль берәмлегендә юл хәрәкәте иминлеге» программасын раслау турында

Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «2018-2024 елларга Россия Федерациясендә юл хәрәкәте иминлеге стратегиясен раслау турында» 2018 елның 08 гыйнварындагы 1-р номерлы боерыгын гамәлгә ашыру максатларында Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре башкарма комитеты

КАРАР БИРӨ:

1. ««Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Лаеш шәһәре « муниципаль берәмлегендә 2025 - 2027 елларга юл хәрәкәте иминлеге» программасын расларга.
2. Әлеге карарны Интернет телекоммуникация челтәрендәге Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында <http://pravo.tatarstan.ru>. веб-адресы буенча һәм интернет телекоммуникация челтәрендәге Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре Порталында урнаштырылган Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының рәсми сайтында- <http://laishevo.tatarstan.ru>. веб-адресы буенча бастырып чыгарырга (халыкка житкерергә).
3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемдә калдырам.

Шәһәр Башкарма комитет житәкчесе

В.А. Арефьев

Татарстан Республикасы
Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре
башкарма комитет җитәкчесенә
2025 елның 27 июнендәге 72 номерлы
карары белән расланды

**«2025 - 2027 елларга «Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының
Лаеш шәһәре « муниципаль берәмлегендә юл хәрәкәте иминлеге»
ПРОГРАММАСЫ**

ПРОГРАММА ПАСПОРТЫ

Программа атамасы	«2025-2027 елларга «Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Лаеш шәһәре « муниципаль берәмлегендә юл хәрәкәте иминлеген» программасы
Программаны эшләү өчен нигез	«2018-2024 елларга Россия Федерациясендә юл хәрәкәте иминлеген стратегиясен раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2018 елның 8 гыйнварындагы 1-р номерлы күрсәтмәсе, «Татарстан Республикасы Президентының «Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү чаралары турында» 2014 елның 06 декабрендәге ПУ-1115 номерлы Указы,"Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген арттыру, юл-транспорт һәлакәтләрен кыскарту һәм алардан килгән зыяннарны киметү чараларын гамәлгә ашыру турында" Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2023 елның 18 февралендәге 159 номерлы карары
Программаның дәүләт заказчысы	Татарстан Республикасы Транспорт һәм юл хужалыгы министрлыгы
Программаны төп эшләүчеләр	Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре башкарма комитеты
Программаның максатлары һәм бурычлары	Программаның максаты Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре юллары буйлап хәрәкәт итүнең куркынычсыз шартларына аларның законлы хокукларына гарантияләрен арттыру, юл-транспорт һәлакәтләрен киметү, гражданның гомерен, сәламәтлеген һәм аларның мөлкәтен саклауны тәмин итү, аларның законлы хокуклары гарантияләрен арттыру. Максатка ирешү шарты булып түбәндәге бурычларны хәл итү тора: Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре хәрәкәтендә юл хәрәкәте куркынычсызлыгын тәмин итү белән идарә итүнең дәүләт системасын камилләштерү; транспорт чараларын йөртүчеләренә әзерләү, яңадан әзерләү сыйфатын арттыру; - юл хәрәкәтендә катнашучыларның хәвефле үз-үзләрен тотышын кисәтү һәм транспорт чаралары йөртүчеләренә ышанычлылыгын арттыру; - Юл хәрәкәте иминлеген, контроль-күзәтчелек эшчәнлеген пропагандалауның нәтижәлелеген арттыру; - транспорт чараларының һәм аларны гамәлгә ашыру механизмнарының конструктив һәм эксплуатация иминлегенә кагылышлы таләпләрен камилләштерү; - юл хәрәкәтен оештыруның нәтижәле схемаларын, ысулларын һәм чараларын эшләү һәм куллану; - авыл жирлегенә юлларында куркыныч участоклар барлыкка килүне бетерү һәм профилактикалау; - урамнарда һәм юлларда йөрү куркынычсызлыгы кагыйдәләренә балаларны гына түгел, өлкән яшьтәге затларны да (пенсионерларны да кертеп) өйрәтү системасын камилләштерү - юл-транспорт һәлакәтләрендә зыян күрүчеләргә ашыгыч медицина ярдәме күрсәтү һәм авария-коткару эшләренә нәтижәлелеген арттыру.
Программаны гамәлгә ашыру сроклары	2025-2027 ел
Гамәлгә ашыруның көтелә торган ахыргы нәтижәләре	Программаны гамәлгә ашыру нәтижәсендә авария очракларының индикатив күрсәткечләренә кимүе көтелә: юл - транспорт һәлакәтләре нәтижәләренә

	авырлыгы. Юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозуның ачыкланган фактлары дәрәжәсен республиканың уртача күрсәткечләреннән югарырак күтәргә, шул ук вакытта ЮХИДИ бүлекчәсе эшчәнлеген тизлекне арттыру, узышу, юл чатларын бозу кебек хокук бозуларны ачыклауга юнәлдергә, бу юл -транспорт һәлакәтләрен киметүгә сизелерлек йогынты ясагач. Жирлек территориясендә һәм Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы юлларында автомобиль транспорты өлкәсендәге һәлакәтләр дәрәжәсенә киме.
Программаның төп чаралары	Муниципаль дәрәжәдә юл хәрәкәте иминлеген идарәсе структураларын камилләштерү, Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген буенча дәүләт системасының хокукый һәм мәгълүмат базасын камилләштерү. Юл хәрәкәте иминлеген проблемалары буенча максатчан мәгълүмат-пропаганда компанияләре үткәрү, массакуләм мәгълүмат чараларында юл хәрәкәте иминлеген мәсьәләләрен даими яктырту. Балалар һәм яшүсмерләрен транспорт културасын тәрбияләү һәм куркынычсыз тәртипкә өйрәтүнең яңа формаларын һәм методларын эшләү һәм гамәлгә кертү, автотранспорт профилендәге спорт клублары челтәрен, вело һәм автошәһәрләр булдыру. Машина йөртүчеләрне эзерләү системасын камилләштерү, автотранспорт чаралары йөртүчеләрне эзерләүнең һәм аларның һөнәри осталыгын арттыруның алдынгы технологияләре үзәген булдыру. Контроль-күзәтчелек органнарының үзара хезмәттәшлеген системасын камилләштерү, хәрәкәтнең тизйөрешле режимын тикшереп торы өчен техник чаралар һәм жиһазлар кертү, техник карау чараларын гамәлгә кертү.
Ярдәмчел программаларның һәм төп чараларның үтәлешен оештыру өчен җаваплы затлар	Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре башкарма комитеты
Программаның финанслау күләмнәре	Программаның финанслауның гомуми күләме 1850 мең сум тәшкил итә.

1.КЕРЕШ

«2018-2024 елларга Россия Федерациясендә юл хәрәкәте иминлеген стратегиясен раслау турында» Россия Федерациясенең Хөкүмәтенен 2018 елның 8 гыйнварындагы 1-р номерлы күрсәтмәсе, «Татарстан Республикасы Президентының «Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү чаралары турында» 2014 елның 06 декабрендәге ПУ-1115 номерлы Указы, "Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген арттыру, юл-транспорт һәлакәтләрен кыскарту һәм алардан килгән зыяннарны киметү чараларын гамәлгә ашыру турында" Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2023 елның 18 февралендәге 159 номерлы карары

Өлеге Программа юл-транспорт һәлакәтләрен авырлыгын киметү, гражданның гомерен, сәламәтлеген һәм аларның мөлкәтен саклауны тәмин итү, Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре юллары буйлап хәрәкәт итүнең куркынычсыз шартларына аларның законлы хокукларының гарантияләрен арттыру максатларында эшләнә.

Өлеге Программа түбәндәге бурычларны хәл итүгә юнәлдерелгән:
 -«Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Лаеш шәһәре « муниципаль берәмлегендә юл хәрәкәте иминлеген дәүләт идарәсенә нәтижеләгән арттыру;

- юл хэрэкэтендэ катнашучыларның куркыныч тотышын кисәтү һәм транспорт чаралары йөртүчеләрнең һөнәри ышанычлылыгын арттыру;
- юл хэрэкэтен оештыруның нәтижәле схемаларын, ысулларын һәм чараларын эшләү һәм куллану;
- жирле юлларда куркыныч участокларның килеп чыгуын бетерү һәм булдырмау;
- авария-коткару эшләренең нәтижәлелеген күтәрү һәм юл -транспорт һәлакәтләрендә зыян күрүчеләргә ашыгыч медицина ярдәме күрсәтү.

1.Юл-транспорт һәлакәтләре кылуның төп сәбәпләре түбәндәгеләр:

- юл хэрэкэтендә катнашучылар юл хэрэкәте кагыйдәләрен һәм һава-метереологик шартларны үтәмәү.
- йөртүчеләрне эзерләү процессы белән төгәл, бердәм идарә итү булмау аларны эзерләү дәрәжәсенә һәм сыйфатына карата оптималь таләпләрне тәмин итмәү;
- машина йөртүчеләрне эзерләү сыйфатына һәм юл хэрэкэтендә башка катнашучылар юлларында үз-үзеңне тоту культурасына карата таләпләрне күтәрү укыту һәм тәрбияләү структурасында, рәвешләрендә һәм ысулларында адекват үзгәрешләр белән, мәгариф учреждениеләрнең төп массасы педагогик кадрлар составын яхшырту белән бергә алып барылмый;
- юлларда үз-үзеңне тоту культурасы дәрәжәсенә юл хэрэкәте шартларына туры килмәве;
- машина йөртүчеләрнең хезмәт һәм ял итү режимнарының үтәлешен тикшереп торыны камилләштерү;
- юлларның канәгәтләнәрлек булмаган сыйфаты.

Жәмәгәтчелек фикерен сораштыру нәтижәләре күрсәткәнчә, һәлакәт хәленә төп йогынты хокукий нигилизм күрсәтә, куркынычсызлык таләпләрен игътибарсыз калдыра. Сораштырылган шәхси транспорт йөртүчеләрнең 30% ка якыны үз гамәлләрен юл хэрэкэтендә катнашучыларның мәнфәгәтләренә туры китерми, 40% ы юл хэрэкәте кагыйдәләрен гадәт буенча боза, чөнки юлда беркайчан да тәртип сакламаганнар, 35% ы юл хэрэкәте кагыйдәләрен бозарга аларны юл хәле (юлның начар торышы, хэрэкәтне оештыруда житешсезлекләр, транспорт агымының тыгызлыгы һәм интенсивлыгы) мәжбүр иткән дип саный. 13% чамасы юл ситуациясе үсешен алдан күрү һәм 5% машина йөртүченең игътибарын читкә юнәлтү, дип раслый. Сораштырылган машина йөртүчеләрнең 28% ы кайчан да булса исерек хәлдә транспорт белән идарә иткән, аларның 25% ы, транспорт чарасы руле артына утырганда, алар күрелмәчәк һәм жәзаланмаячак, дип өметләнгән, 20% алкоголь юл йөртү сыйфатына һәм юл ситуациясен бәяләүгә йогынты ясамаячак, дип санаганнар.

Моннан тыш, жәмәгәтчелек фикерен сораштыру бүгенге көндә машина йөртүчеләр һәм жәяүлеләр арасында үзара мөнәсәбәтләр бик кияренке төзелә, дип күрсәтә. Әлегә төркемнәрнең, юл хэрэкэтендә катнашучыларның үзара каршылыгы, кагыйдә буларак, юлларда хәвефле шартлар тудыруга ярдәм итә һәм, әлегә төркемнәр арасындагы юл-транспорт һәлакәтләренең шактый өлешендә, үлемгә китерә.

Жәяүлеләрнең имгәнүенә китерә торган юл хэрэкәте кагыйдәләренең төп бозылуы - юл йөрү өлешенең ачыкланмаган урыннарда күчүе, жәяүлеләрнең юлда йөрү өлешендәге исерек хәлдә булуы. Иң зур куркынычны жәяүлеләр кичүләре булмаган урыннарда юлның машиналар йөрү өлеше аша чыгу куркыныч тудыра. Юл хэрэкәте кагыйдәләрен бозуның объектив сәбәпләре түбәндәгеләр:

- жәяүле кичүләр саны житәрлек булмау;
- төзекләндерелгән тукталыш мәйданчыклары;
- “Автобус тукталышы урыны” юл билгеләре жәмәгәт транспорты тукталышы урыннарында булмау ;
- «Төп юл», «Юл бирегез» юл билгеләренең киселеш зонасында булмавы.

Юл хэрэкәте иминлеген тәмин итү проблемасы халыкның иң киң катламнарының, жәмәгәтчелек фикерен исәпкә алмыйча хәл ителә алмый. Социаль-психологик ижтимагый берләшмәләр нигезендә халыкның киң массаларының үз-үзен тотышы һәм ижтимагый аңын

формалаштыру тәжрибәсе кешеләрнең үз-үзләрен тотышы характерында массакүләм үзгәрешләргә исәп тотарга мөмкинлек бирә. Социаль-психологик иҗтимагый берләшмәләр нигезендә халыкның киң массаларының үз-үзен тотышы һәм иҗтимагый аңын формалаштыру тәжрибәсе кешеләрнең үз-үзләрен тотышы характерында массакүләм үзгәрешләргә исәп тотарга мөмкинлек бирә.

Халык белән пропаганда-аңлату эшләре даими алып барылырга, балалар яшеннән башлап, юл хәрәкәтендә булган вакыйгаларның тискәре нәтиҗәләре белән бәйле потенциал куркынычны аңлауга, юл хәрәкәте иминлеге өлкәсендәге нормаларны, кагыйдәләрне һәм стандартларны бозучыларга карата тискәре мөнәсәбәтне формалаштыруга юнәлтелгән булырга тиеш. Шуннан чыгып, юл хәрәкәтендә кешеләрнең хокукый тәртибен формалаштыру юнәлешләрен билгеләгәндә, халыкның төрле социаль һәм яшъ категорияләренә юнәлтелгән дифференциацияләнгән пропаганда үткәрелергә тиеш.

Бөтен халыкның актив ярдәме белән авария хәлендәге һәм материал югалтуларны киметү чаралар комплексының, законнар чыгару, икътисадый, техник һәм тәрбияви характердагы дәүләт һәм иҗтимагый оешмалар гамәлгә ашырганда гына мөмкин.

Юлларда халыкның үз-үзен тотышы культурасын арттыруга юнәлтелгән юл хәрәкәтендә катнашучылар белән эшләүдә дәүләт сәясәтен камилләштерү проектын гамәлгә ашыру Шилбәк авыл җирлегендә аварияләр дәрәжәсен киметергә мөмкинлек бирәчәк, бу юл-транспорт һәлакәтләреннән килгән зыянны каплауга матди чыгымнар кимүгә китерәчәк.

2. ПРОГРАММАНЫҢ МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ

Программаның максаты - гражданның сәламәтлеген һәм аларның мөлкәтен саклауны тәмин итү, Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре юллары буйлап хәрәкәт итүнең куркынычсыз шартларына аларның законлы хокукларын гарантияләү. Максатка ирешү шарты булып түбәндәге бурычларны хәл итү тора:

- жирлектә юл хәрәкәте иминлеге дәүләт идарәсенең нәтиҗәлелеген күтәрү;
- юл хәрәкәтендә катнашучыларның куркыныч тотышын киметү һәм транспорт чаралары йөртүчеләрнең һөнәри ышанычлылыгын арттыру;
- юл хәрәкәтен оештыруның нәтиҗәле схемаларын, ысулларын һәм чараларын эшләү һәм куллану;
- жирле юлларда куркыныч участокларның килеп чыгуын бетерү һәм булдырмау;
- авария-коткару эшләренең нәтиҗәлелеген күтәрү һәм юл -транспорт һәлакәтләрендә зыян күрүчеләргә ашыгыч медицина ярдәме күрсәтү.

3. ПРОГРАММАНЫҢ ТӨП ЧАРАЛАРЫ ПРОГРАММА ЧАРАЛАРЫ СИСТЕМАСЫ (БҮЛЕКЛӘР)

Программаның максаты 5 максатчан проект тәкъдим иткән программа чаралары комплексын гамәлгә ашыру нигезендә ирешү күздә тотыла:

1 нче проект. Юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү белән идарә итүнең дәүләт системасын камилләштерү.

Проектның төп максаты Лаеш муниципаль районының Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәрәндә юл хәрәкәте иминлеге дәүләт идарәсенең нәтиҗәлелеген арттыру.

Чаралар планында юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү белән идарә итү системасын алга таба да камилләштерү каралган. Әлеге бурыч хәзерге вакытта аеруча актуаль булып кала бирә. Әлеге проект кысаларында җирлек дәрәжәсендә идарә итү структураларын камилләштерү, юл хәрәкәте иминлеге идарәсенең дәүләт системасын хокукый һәм мәғлүмати тәмин итү буенча чаралар комплексы (түбәнрәк китерелгән) гамәлгә ашыру күздә тотыла.

Юл хәрәкәте иминлеге өлкәсендә әлеге таләпләрне гамәлгә ашыру тәртибен һәм аларны бозган өчен җаваплылыкны билгели торган юл хәрәкәте иминлеген оештыруга һәм тәмин итүгә карата таләпләр билгели торган норматив базаны камилләштерү эшен башкару

планлаштырыла. Автомобиль транспортында пассажирлар йөртү куркынычсызлыгын арттыруга юнәлдерелгән чаралар комплексы гамәлгә ашырылачак.

Үткәрелгән юл-транспорт һәлакәтләренен зыяннарының авырлыгын киметү өчен проектта авария-коткару эшләренен оперативлыгын һәм нәтижелелеген арттыру чараларын гамәлгә ашыру каралган.

Юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү, авария хәлен булдырмау, автотранспорт предприятиеләре тарафыннан өстәмә рәвештә түбәндәге чаралар эшләнә:

1. Уңайсыз климат шартлары чорында линиядә машина йөртүчеләр эшен катгый контрольдә тоту, яшә йөртүчеләрнең мөстәкыйль эшләвен контрольдә тоту, аларны йөртү күнекмәләрен тикшерүне тәмин итү оештырылды.
2. Юл хәрәкәте кагыйдәләренен машина йөртү составы һәм йөртү күнекмәләренен белемнәренә өстәмә тикшерүләре ясала.
3. Эш стажы өч айдан да ким булган машина йөртүчеләрне ял көннәрендә, төнлә һәм эштән тыш эшләргә жәлеп итү тыела.
4. Хәрәкәтле составны техника хезмәт күрсәтү һәм ремонтлау сыйфатын тикшереп тору тәмин ителде.
5. Куркыныч участокларда хәрәкәт режимнарын үтәүне контрольдә тоту көчәйтелде.
6. Хәрәкәт иминлеген тәмин итү мәсьәләләре буенча инструктив-методик киңәшмәләре, машина йөртүчеләр белән лекцияләре үткәрелә.
7. Барлык юл-транспорт һәлакәтләрен тикшерәләр.

Һәр предприятиедә хәрәкәтчән составны ремонтлау өчен җаваплы структуралар бар, линиягә чыгарганда һәм предприятиегә кайтканда аның техник торышы, хәрәкәтчән составны экипировкалау, йөртүчеләр составын медицина тарафыннан яңадан тикшерү, рейс алды һәм аннан соңгы контроль медосвидетельствование, машина йөртүчеләрнең хезмәт һәм ял режимын үтәү өчен. Сезонлы инструктажлар кышкы һәм жәйге эш шартларына күчкәндә үткәрелә. Йөртүчеләр составына юл-транспорт һәлакәтләренен барлык очраклары һәм сәбәпләре җиткерелә.

2 нче проект. Юл хәрәкәтендә катнашучылар белән эшләүдә дәүләт сәясәтен камилләштерү.

Максатчан мәгълүмати-пропаганда кампанияләре ярдәмендә юл хәрәкәте иминлеге проблемалары буенча җәмәгатьчелек фикерен формалаштыру, халыкка укытуның нәтижәле ысулларын кертү эшен дәвам итү, шул исәптән юлларда хәвефсез тәртип кагыйдәләрен өйрәтү буенча балалар һәм яшүсмерләр белән эшнә көчәйтү планлаштырыла. Машина йөртүчеләрнең һөнәри ышанычлылыгын арттыру чаралары каралган. Төп чаралар - машина йөртүчеләрне әзерләү системасын камилләштерү, юл хәрәкәте кагыйдәләрен даими боза торган машина йөртүчеләр белән профилактик эш алып бару, машина йөртүчеләрне психофизиологик диагностикалау нигезләрен булдыру.

Проектның төп максаты-юл хәрәкәтендә катнашучыларның куркынычсызлык тәртибен кискәтү һәм транспорт чараларын йөртүчеләрнең һөнәри ышанычлылыгын арттыру.

Проект кысаларында массакүләм мәгълүмат чараларыннан файдаланып, юл хәрәкәтендә катнашучыларның куркынычсызлыгын булдыруга, юл хәрәкәтенен хокукий мәсьәләләренә һәм беренчел ярдәм күрсәтү ысулларына, юл хәрәкәте иминлеген оештыру һәм тәмин итү мәсьәләләре буенча реклама һәм мәгълүмати-пропаганда характерындагы массакүләм мәгълүмат чараларында даими мәкаләләр циклына, юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү мәсьәләләре буенча белгечләр чыгышларына һәм юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү буенча күрелә торган чараларга юнәлдерелгән чаралар комплексын гамәлгә ашыру күздә тотыла.

Җәмәгатьчелек фикерен формалаштыру һәм юл хәрәкәте кагыйдәләрен үтәү буенча махсус пропаганда кампанияләрен массакүләм мәгълүмат чараларын кулланып оештыру һәм үткәрү күздә тотыла. Бу кампанияләре контроль-күзәтчелек органнары эшчәнлегенә белән яраштырылырга һәм юл хәрәкәтендә катнашучыларның үз-үзләрен тотышын максатчан контрольдә тотуны гамәлгә ашырырга тиеш.

Өлеге чараларны тормышка ашыру халыкның игътибарын юл хэрэкате иминлеге проблемасына жэлеп итүне, үткэрелэ торган чараларга ижтимагый ярдэм күрсэтүне һәм юл хэрэкатендэ катнашучыларның куркынычсыз үз-үзлэрен тотышы стандартларын формалаштыруны тээмин итэргэ тиеш.

Юл хэрэкатендэ аеруча якланмаган катнашучылар: балалар, яшүсмерлэр, шулай ук пенсионерларга аерым игътибар бирелэ. Балалар һәм яшүсмерлэргэ транспорт культурасын өйрэтү һәм тәрбияләүнең яңа, нәтижелерэк формаларын һәм ысулларын эшлэү һәм гамэлгэ кертү каралган, алар юлларда һәм урамнарда үз - үзеңне куркынычсыз тоту күнекмэлэрен һәм белемнэрен актив, ижади яктан үзләштерүне тээмин итэ: юл хэрэкате куркынычсызлыгы буенча иң яхшы рәсем һәм плакатка бэйге үткэрү, автотранспорт профилендэге спорт клублары, вело-һәм автошәһәрчеклэр челтэрен булдыру.

Иң мөһим юнэлешлэрнең берсе-Юл хэрэкате кагыйдэлэрен бозуга юл куйган машина йөртүчелэр белән профилактик эш алып бару.

Аек хэлдэ булган юл-транспорт һәлакәтлэрен булдырмау өчен, машина йөртүчелэргэ рейс алдыннан тикшерү уздырырга кирэк. Көтелэ торган нәтижэ - аек булмаган килеш кылына торган юл-транспорт һәлакәтлэренәң кимүе.

Юл-транспорт һәлакәтендэ беренче булып ЮХИДИ бүлеге хезмәткәрлэре һәм автотранспорт йөртүчелэре була. Зыян күрүчелэргэ беренче медицина ярдэме күрсэтү өчен ЮХИДИ бүлеге хезмәткәрлэре, шулай ук машина йөртүчелэр беренче ярдэм күрсәтүнең билгеле бер күнекмэлэренэ ия булырга тиеш.2 Укулар Лаеш үзэк район хастаханәсендэ беренче медицина ярдэме күрсәтү буенча хезмәт күрсәтэ, укуту программасы 16 сәгатькэ исәпләнгән.

Проектта югарыда әйтелгәннэрне исәпкэ алып, юлларда һәм урамнарда транспорт культурасын укуту һәм тәрбияләүнең яңа, нәтижелерэк формаларын һәм ысулларын кертү каралган: юл хэрэкате иминлеге буенча иң яхшы рәсемгэ һәм плакатка конкурс үткэрү.

3 нче проект. Юл хэрэкатен оештыру һәм шартларын камилләштерү

Өлеге проектның төп максаты - юл хэрэкатен оештыруның нәтижелерэк схемаларын, ысулларын һәм чараларын эшлэү һәм куллану, «Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Лаеш шәһэре « муниципаль берәмлегендэ юл хэрэкате шартларын камилләштерү юлы белән юл-транспорт һәлакәтлэре килеп чыгу куркынычын киметү. Куелган максатка ирешү чарасы булып юлларның куркыныч участокларын бетерү һәм хэрэкатнең куркыныч шартлары барлыкка килүне профилактикалау чаралары комплексын гамэлгэ ашыру тора.

Азнакай шәһэренәң гамәлдэге автомобиль юллары челтэре нигездэ формалашкан. Әмма күп кенэ параметрлар буенча ул автомобиль хэрэкатенәң барлык үсэ баручы таләплэренэ туры килми, шуңа күрэ транспорт чыгымнарын һәрьяклап кыскарту бурычы белән беррәттән, районда автомобиль юллары челтэрен камилләштерү эше дәвам иттерелергэ тиеш, ул транспорт хезмәтлэре кулланучыларына теләсэ нинди хужалык элемтэлэрен тормышка ашырганда уңайлылыкның һәм рентабельлекнең гарантияле дәрәжәсен тээмин итәчэк.

Анализ мәгълүматлары дәлилли, гомуми файдаланудагы жирле әһәмияттэге автомобиль юллары (ипотека эчендэге) өслекнең күчеш тибына ия. Өлеге юллар төзелеш нормаларының заманча таләплэренэ һәм автомобиль транспорты хэрэкатенәң ныклы күрсәткечлэренэ һәм иминлегенэ туры килми.

Шулай итеп, жирлеклэрдэ күчеш тибындагы юллар шактый күп. Барлык торак пунктлар һәм авыл хужалыгы предприятиелэре каты өслекле юллар белән тээмин ителмәгән. Шуңа күрэ программа чаралары юл шартларын гомуми яхшыртуга һәм юл-транспорт һәлакәтлэрен концентрациялэү участокларын бетерүгэ ярдэм итэ.

Гамәлдэге юлларның гомуми яхшыруы аларга шундый форма бирү һәм юл хэрэкате кагыйдэлэре таләплэренэ туры килэ торган хэрэкатне жайга салуны тээмин итүгэ юнәлтелгән.

Машина йөртүчелэрнең арыганлыгы аркасында юл-транспорт һәлакәтлэренәң, шул исәптән аеруча авыр нәтижэле, мөһим факторларның берсе булып тора, шуңа күрэ машина

йөртүчөлөрнөң хезмэт һәм ял режимын үтәүне контрольдә тотуны камилләштерүне таләп итә. Нәтижәле контрольне гамәлгә ашыру транспорт чараларын хәрәкәт параметрларын теркәү жайланмалары белән техник жиһазландырганда мөмкин булчак.

4 нче проект. Юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү өлкәсендә контроль-күзәтчелек эшчәнлеген камилләштерү

Юл-транспорт һәлакәтләрен кискәтү буенча иң нәтижәле чараларның берсе контроль-күзәтчелек эшчәнлеген активлаштыру. Контроль-күзәтчелек эшчәнлегә түбәндәгеләрне үз эченә ала: юл хәрәкәтендә катнашучыларның эшчәнлеген контрольдә тоту (юл хәрәкәте кагыйдәләре таләпләрен үтәү); тиер юл аша чыгу урыннарын һәм юлларны, ясалма корылмаларны һәм линиягә чыга торган транспортның төзеклеген тикшереп тору.

Төп максат-хокукий, оештыру, мәгълүмати һәм техник тәмин итүне камилләштерү юлы белән контроль-күзәтчелек эшчәнлегә нәтижәлелеген арттыру исәбенә авариялелекне киметү.

Өлеге максатны тормышка ашыру өчен түбәндәге бурычларны хәл итү күздә тотыла:

Юл хәрәкәте иминлегә өлкәсендә ведомство компетенциясенә ия булган контроль-күзәтчелек органнарының нәтижәле хезмәттәшлек итү системасын булдыру.

Программаның беренче этабы чаралары ЮТҺен концентрацияләү участокларын юкка чыгаруга һәм юл шартларын яхшыртуга юнәлдерелгән, шулай ук ЮТҺе концентрациясе участокларында һәм башка потенциал куркыныч участокларда юл эшләрен башкарганда алга таба үсеш алган автомобиль юлларында имин транспорт чишелешләре урнаштыру каралган. Юл-транспорт һәлакәтләрен ачыклау һәм зыян күрүчеләргә беренче ярдәм күрсәтү мәгълүмати системасын алга таба үстерү, шулай ук догпиталь этапта медицина ярдәме күрсәтү системасын үстерү күздә тотыла.

- Юл хәрәкәтен оештыру, укыту һәм машина йөртүчеләрнөң транспорт чаралары белән идарә итү, пассажирлар һәм йөкләр ташуда юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү, объектларны, транспорт һәм юл хужалыгы продукциясен мәжбүри сертификацияләү өлкәләрендә гамәлдәге закон, башка норматив хокукий актларга үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту, кагыйдәләр, стандартлар, техника нормалары һәм башка норматив документлар эшләү; юл хәрәкәте иминлеген тәмин итүгә бәйлә эшчәнлекне лицензияләү;

- Юл хәрәкәте кагыйдәләрен, приборларны һәм машина йөртүчеләрне эзерләү һәм аларның торышын диагностикалау чараларын, транспорт чараларын эзерләү һәм эксплуатацияләү, юллар төзү һәм эксплуатацияләү кагыйдәләрен бозуларны теркәүнөң оператив-техник чараларын эшләү һәм гамәлгә керту.

Юлларның һәм юл корылмаларының сакланышын тәмин итү өчен куркыныч, эре габаритлы һәм авыр йөкле йөкләрне ташуны контрольдә тоту буенча нәтижәле чаралар системасын эшләргә һәм юл чөлтәрен үлчәү контроле пунктлары белән тәмин итәргә кирәк.

Юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү өчен хәрәкәтнөң тиз йөрешле режимнарына, машина йөртүчеләргә һәм пассажирларга куркынычсызлык каешларын һәм мотошлемнары куллануга контрольне көчәйтү, исерек яисә наркотик кулланган хәлдә йөртүчеләрне ачыклау өстенлекле бурыч булып тора.

Гомумән алганда, юл хәрәкәтенә контроль-күзәтчелек органнары эшен камилләштерү үз эченә түбәндәгеләрне ала:

хәрәкәт иминлегә өлкәсендә контроль һәм күзәтчелек системасын камилләштерү буенча норматив-хокукий һәм оештыру документларын һәм раслау;

ЮХИДИ бердәм мәгълүмат-эзләү системасын керту.

-автотранспорт чаралары хәрәкәтен мониторинглау һәм анализлау системасын оештыру, йөкләнеш участокларын, концентрация урыннарын ачыклау;

- кышкы чорда юлларны имин карап тотуны, тикшереп торуны һәм техник тәмин итүне камилләштерү;

-дөүләт техник карау станцияләре контролерларын эзерләү һәм яңадан эзерләү программасын эшләү һәм гамәлгә ашыру;

-социаль мәсьәләләренә хәл итү (ЮХИДИ хезмәткәрләре өчен торак төзү һәм сатып алу, ЮХИДИ ветераннарына матди ярдәм күрсәтү һ.б.)

Аны башкаручы хезмәткәрләрнең контроль - күзәтчелек эшчәнлегенә нәтижелелеге аларның техник җиһазланышына бәйле.

5 нче проект. Фәнни-тикшеренү һәм тәҗрибә-конструкторлык эшләре

Программа чараларын гамәлгә ашыруның югары нәтижелелегенә ирешү һәм юл-транспорт һәлакәтләрен кискәтү эшенең сыйфатын яхшырту өчен юл хәрәкәте иминлеге системасының бөтен эшчәнлегенә юл хәрәкәтен оештыру һәм юл-транспорт һәлакәтләрен кискәтү эшләрен камилләштерү юллары турында иң заманча белемнәргә, юл чөлтәре формалашу белән транспорт хәрәкәте иминлеге һәм башка белем өлкәләре арасында үзара бәйләнешкә керергә тиеш.

Юл хәрәкәте иминлеге буенча фәнни тикшеренүләр гамәли тикшеренүләр булып тора. Алар юл-транспорт һәлакәтләрен булдырмау яки аларның санын киметүдә нәтижеләрнең файдалы булуы белән аклана. Әгәр юл-транспорт һәлакәтләре барлык мөһим социаль-иқтисади проблема дип танылмаса, фәнни тикшеренүләргә аклау кыенрак булып иде.

Фәнни тикшеренүләрнең беренче чираттагы максаты юл-транспорт һәлакәтләрен булдырмауда түгел, ә белем алу да тора. Әмма бу белемнәр юл-транспорт һәлакәтләрен булдырмау өчен кыйммәтле булырга мөмкин. Ничек кенә булмасын, бер нәрсәгә ышаныч белән билгеләп үтәргә мөмкин: фәнни тикшеренүләрнең сыйфаты никадәр югары булса, аның карарлар кабул итүгә йогынты ясауы ихтималы да шулкадәр зуррак.

Бу өлкәдә фәнни-тикшеренү эшләренә нигезе, мәсәлән:

- аеруча авыр нәтижеләр белән юл-транспорт һәлакәтләре сәбәпләрен комплекслы тикшерү;
- юл-транспорт һәлакәтләренә торышын һәм проблемаларын мониторинглау;
- жәмәгать фикерен мониторинглау;
- юл-транспорт һәлакәтләре күрсәткечләрен дәүләт исәбе системасын камилләштерү буенча методик тәкъдимнәр эшләү;
- юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозучы йөртүчеләргә яңадан әзерләү буенча уку-программа документларын эшләү;
- автотранспорт чараларын йөртүчеләргә әзерләүгә гамәлгә ашыручы укучыларның квалификациясен күтәрү буенча уку планнары һәм программалары эшләү;
- автотранспорт чараларын йөртүчеләргә әзерләүнең инновацион технологияләрен эшләү.
- Хәзерге вакытта психологик аспектларны исәпкә алмыйча, жәмгыять эшчәнлегенә бер генә өлкәсендә дә күпмедер әһәмиятле нәтижеләргә ирешү мөмкин түгел.

Уңышы күп очракта кешегә, аның күнекмәләренә, үзлекләренә һәм психикасының торышына бәйле булган юл хәрәкәте өлкәсендә искәrmә булып тормый. Барлык юл-транспорт һәлакәтләренә 3/4 е транспорт чараларын йөртүчеләр гаебә белән килеп чыга, аларның табигый һәм хезмәт эшчәнлегенә барышында психофизиологик сыйфатларының кимчелекләре, ағымдагы психик яки физик хәлнең бозылуы аркасында килеп чыккан хаталары, психик эшчәнлек процессында өзеклекләр (нәрсәдер сизмәгән, дөрес аңламаган, тиешенчә үтәмәгән һ.б.) аркасында килеп чыга.

Транспортта авариягә киметүгә юнәлдерелгән иң нәтижелә чараларның берсе - йөртүчә һөнәрләренә кандидатларны, шулай ук машина йөртүчеләргә аларның эш үзгәрткәннән билгеләгәндә (такси, автобуслар, йөк транспорты, куркыныч яки аеруча кыйммәтле йөкләр ташу, ерак ташулар һ.б. ташу) психофизиологик сайлап алу. Галимнәр тарафыннан сыйфат йөртүчә өчен профессиональ яктан мөһим, алар шөгыльләнми, берни белән дә компенсацияләнми һәм житешсезлекләре машина йөртүчә булу мөмкинлегенә шик астына куела. Алдыңгы автомобиль илләренә транспорт психологлары бәяләве буенча, психофизиологик сайлап алу күртә юл-транспорт һәлакәтләре санын 20%ка киметергә мөмкин.

Шунысын билгеләп үтәргә кирәк, гамәлдәге кадрлар агентлыклары инде хәзер үк персонал сайлау буенча хезмәт тәкъдим итә, шул исәптән машина йөртүчеләргә дә. Шулай ук вакытта психологик портрет төзү белән чикләнәләр, машина йөртүчеләр өчен бу житешлек

түгел, чөнки безне, барыннан да элек, командада нинди булмаячак, ә ул еш кына юл-транспорт һәлакәтләренә ничек эләгәчәк, дип кызыксына.

Эшкә урнашканда психодиагностика кертү шулай ук машина йөртүчеләрнең җаваплылыгын һәм дисциплиналылыгын арттыручы, кадрларның агымын киметүче уңай фактор булып тора, бу юл-транспорт һәлакәтләрендә чагылыш тапмый кала алмый.

5. Программаны финанслау

Программаны финанслауның гомуми күләме **450 мең сум** тәшкил итә.

Муниципаль бюджетлардан финанслар белән тәмин итүче - авыл җирлеге башлыгы, район башлыгы.

Бюджетлар тиешле финанс елына төзелгәндә финанслауның күрсәтелгән күләмнәре төгәлләштерелергә тиеш.

Моннан тыш, мөмкинлекләр булган саен район бюджеты акчалары, максатчан һәм ирекле иганәләр җәлеп ителәчәк.

4. ПРОГРАММАНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУ МЕХАНИЗМЫ

Өлеге Программа «2018-2025 елларда юл хәрәкәте иминлеген арттыру» федераль максатчан программасының, Россия Федерациясә Хөкүмәтенә «2018-2024 елларга Россия Федерациясендә юл хәрәкәте иминлеге стратегиясен раслау турында» 2018 елның 08 гыйнварындагы 1-р номерлы күрсәтмәсә, Татарстан Республикасы Президентының «Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү чаралары турында» 2014 елның 06 декабрәдәге ПУ-1115 номерлы Указы, «Татарстан Республикасында юл хәрәкәте куркынычсызлыгын арттыру, юл-транспорт һәлакәтләрен киметү һәм аларның нәтиҗәләрен киметү чараларын гамәлгә ашыру турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2023 елның 18 февралендәге 159 номерлы карарының алга таба үсеше булып тора, һәм Россия Федерациясә Граждан кодексында, 2013 елның 05 апрелендәге Федераль законда билгеләнгән нормалар нигезендә гамәлгә ашырыла. «Дәүләт һәм муниципаль ихтияҗларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрен сатып алулар өлкәсендә контракт системасы турында» 44-ФЗ номерлы (2023 елның 14 ноябрәнә үзгәрешләр белән), һәм Россия Федерациясенә һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары белән.

6. ТРАНСПОРТ ЧАРАЛАРЫ ХУҖАЛАРЫНЫҢ ГРАЖДАН ҖАВАПЛЫЛЫГЫН ИМИНЛӘШТЕРҮ

Транспорт чараларын башка затлар файдаланганда аларның гомеренә, сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә китерелгән зыянны каплауга зыян күрүчеләрнең хокукларын яклау максатларында, күрсәтелгән федераль закон белән транспорт чаралары хуҗаларының граждан җаваплылыгын мәҗбүри иминләштерүнең хокукый, икътисадый һәм оештыру нигезләре (алга таба - мәҗбүри иминиятләштерү) билгеләнә.

Мәҗбүри иминиятнең төп принциплары түбәндәгеләр:

- зыян күрүчеләрнең гомеренә, сәламәтлегенә яисә мөлкәтенә китерелгән зыянны күрсәтелгән федераль законда билгеләнгән чикләрдә каплау гарантиясә;
- транспорт чаралары хуҗаларының граждан җаваплылыгын иминиятләштерүнең гомумилеге һәм мәҗбүрилегә;
- Россия Федерациясә территориясендә хуҗалары күрсәтелгән федераль закон белән билгеләнгән гражданлык җаваплылыгын иминләштерү бурычын үтәмәгән транспорт чараларын куллануга юл хәрәкәте иминлеген арттыруда транспорт чаралары хуҗаларының икътисадый кызыксынуы.

Транспорт чаралары хужалары күрсәтелгән федераль законда билгеләнгән шартларда һәм тәртиптә, һәм аның нигезендә үз исәбенә иминләштерүчеләр сыйфатында транспорт чараларын файдаланганда башка затларның гомеренә, сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә зыян китерү нәтижәсендә барлыкка килергә мөмкин булган гражданлык җаваплылыгы куркынычын иминләштерергә тиеш.

Мәжбүри иминият шартнамәсе төзелә торган шартлар мәжбүри иминият шартнамәсенә Россия Федерациясә Хөкүмәте чыгара торган мәжбүри иминият кагыйдәләрендәге типлаштырылган шартларына туры килергә тиеш.

Мәжбүри иминият объекты булып транспорт чарасы хужасының Россия Федерациясә территориясендә транспорт чарасын кулланганда зыян күрүчеләрнең гомеренә, сәламәтлегенә яисә мөлкәтенә зыян китерү нәтижәсендә барлыкка килә торган йөкләмәләре буенча гражданлык җаваплылыгы куркынычы белән бәйлә мөлкәти мәнфәгатьләр тора.

Мәжбүри иминләштерү транспорт чаралары хужалары тарафыннан мәжбүри иминләштерү шартнамәләре төзү юлы белән гамәлгә ашырыла.

Мәжбүри иминият шартнамәләрендә хужаларының граждан җаваплылыгы иминләштерелгән транспорт чаралары күрсәтелә.

Мәжбүри иминият шартнамәсе буенча транспорт чарасы хужасының, шулай ук транспорт чарасын законлы нигездә файдаланучы башка төр иминиятлештерүченә үзен гражданлык җаваплылыгы куркынычы иминиятлештерелгән булып тора.

Мәжбүри иминият шартнамәсе төзегәндә, иминиятлештерүче иминиятлештерүчегә иминиятлештерү полисын һәм дәүләт үрнәгендәге махсус билгене тапшыра. Мәжбүри иминиятне гамәлгә ашыруны таныклык торган документ - иминият полисы.

Зыян күрүчеләрнең таләпләре буенча компенсация түләүләр гамәлгә кую документлары нигезендә эш итүче һәм Федераль закон нигезендә гамәлдә булган иминиятчеләрнең һөнәри берләшмәсе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2002г. № 40-ФЗ (28.12.2022) "Транспорт чаралары хужаларының граждан җаваплылыгын мәжбүри иминләштерү турында" (үзгәреشلәр белән һәм өстәмә), үз көченә кергәч 15.07.2023).

Зыян күрүчеләр һәм һөнәри берләшмәләр арасындагы мөнәсәбәтләргә аналогия буенча компенсация түләүләре уңаеннан Россия Федерациясә законнарында мәжбүри иминләштерү шартнамәсе буенча отышлы компания белән иминиятлештерүче арасындагы мөнәсәбәтләр өчен билгеләнгән кагыйдәләр кулланыла. Тиешле нигезләмәләр, чөнки федераль законда башкасы каралмаган һәм мондый мөнәсәбәтләрнең асылынан агып чыкмый, дигән пост кулланыла. Шул ук вакытта күрсәтелгән компенсация түләүләре иминләштерүче ясаган суммага һәм (яисә) зыян китергән өчен җаваплы затка китерелгән зыянны өлешчә каплау суммасына киметелә.

Транспорт чаралары хужаларының күрсәтелгән Федераль законда билгеләнгән иминиятлештерү бурычларының үтәлешен тикшереп тору транспорт чараларын теркәгәндә, дәүләт техник тикшерүен оештырганда һәм юл хәрәкәте кагыйдәләренә, шулай ук юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү өлкәсендә норматив хокукый актларның үтәлешен тикшереп тору өлкәсендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашырганда милиция тарафыннан гамәлгә ашырыла. Транспорт чарасын йөртүче үзе белән иминият полисы булырга һәм аны тикшерү өчен Россия Федерациясә законнары нигезендә шуңа вәкаләтле милиция хезмәткәрләренә тапшырырга тиеш.

Россия Федерациясә территориясендә хужалары күрсәтелгән Федераль закон белән билгеләнгән гражданлык җаваплылыгын иминләштерү бурычын үтәмәгән транспорт чараларыннан файдалану тыела. Күрсәтелгән транспорт чараларына карата дәүләт техник карау һәм теркәү үткәрелми.

Программаны гамәлгә ашыру нәтижәлелеген һәм социаль-иқътисадый нәтижәләргә бәяләү

Программаны гамәлгә ашыру нәтижәсендә Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре юлларында һәлакәтләр санын киметү һәм юл-транспорт һәлакәтләрендә һәлак булучылар санын киметү, юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү белән идарә итү системасын камилләштерү, юл хәрәкәтендә катнашучылар белән эшләүдә дәүләт сәясәтен камилләштерү, транспорт чараларының конструктив һәм эксплуатация куркынычсызлыгын арттыру, Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәрендә юл хәрәкәтен оештыруны камилләштерү, юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү өлкәсендә контроль-күзәтчелек эшчәнлеген камилләштерү, хәрәкәттә катнашучылар өчен оператив радиоэлемтә булдыру һәм догпиталь этапта юл-транспорт һәлакәтләрендә зыян күрүчеләргә ярдәм күрсәтү сыйфатын арттыру көтелә.

Күпчелек очракта алынган нәтижәләргә нинди дә булса дәрәжәдә теоретик нигез бирү шулай ук кыен. Оештыру чараларының юл хәрәкәтендә катнашучыларның үз-үзләрен тоту моделенә йогынтысы аеруча аз тикшерелде. Һәм моның мисалы жәяүлеләр өчен юллар булырга мөмкин. Бу чарага язылырга мөмкин булган юл-транспорт һәлакәтләре санында нинди дә булса үзгәреш дәлилләргә кыен. Һәм хәтта жәяүлеләр юллары саны арттырылса да, бу жәяүлеләрнең барысы да алардан файдаланачагы, ә автомобильчеләр алар янында тизлекне киметәчәге турында сөйләми. Мондый һәм, бәлки, юл хәрәкәтендә катнашучыларның үз-үзләрен тоту модельләренә башка үзгәрешләренә карата булган материаллар күп санлы житешсезлекләргә ия. Шуңа күрә китерелгән аңлатмалар житәрлек дәрәжәдә ышанычлы булырга мөмкин, ләкин мөмкин булган, әмма документлаштырылган аңлатмалар турындагы гипотезалар нигезендә башка берни дә була алмый.

Россия Федерациясә Хөкүмәтенә 1998 елның 4 декабрендәге 1441 номерлы карары (2015 елның 27 августына үзгәрешләр белән) белән расланган Россия Федерациясә автомобиль юлларының озынлыгы, техник торышы буенча юл хәрәкәте иминлегә торышы күрсәткечләрен дәүләт исәбе кагыйдәләре нигезендә юл-транспорт һәлакәтләре торышын бәяләүнең түбәндәге индикаторларын дәүләт исәбенә алу гамәлгә ашырыла:

- хәрәкәтчән составны туктату өчен мәйданчыклар саны, шул исәптән туклану, сәүдә, ашыгыч медицина ярдәме пунктлары янындагы автомобильчеләрне кыска вакытлы туктату һәм жир полотносыннан читтә төзелгән автотранспорт тукталышының башка урыннарын;
- тротуарларның һәм каты өслеккә жәяүлеләр юлларының озынлыгы;
- автобус тукталышлары саны;
- бер үк дәрәжәдә кушылган урыннар һәм кисешкән урыннар саны (гади жиһазландырылмаган кушылмалар һәм кисешкән урыннар, өлешчә каналлаштырылган кушылмалар һәм икенче дәрәжәдәге юлда жибәрелүче утраулар белән кисешкән урыннар, тулысынча канализацияләнган кисешкән урыннар һәм ике юлда да жибәрелүче утраучылар белән кушылган урыннар, божралы кисешкән урыннар);
- төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә туры китереп төзелгән каты өслеккә (капиталь, жиңеләйтелгән һәм күчеш чоры) төп юлга съездлар һәм керү очраклары саны;
- барлык типтагы күчеш-тизлек полосалары саны, шул исәптән, клиник, параллель, аерым полоса белән параллель, параллель яки криволинейлылар;
- кытыршы өслеккә юл өслекләре озынлыгы (макро - һәм микро кытыршылыкны тәмин итә торган сайлап алынган гранулометрик составлы өслек эшкәртүләренә һәм өслекнең өске катламнарын төзү);
- ныгытылган юл кырыйларының (сул һәм уң), шул исәптән асфальт-бетон, цементобетон, таш материаллар белән ныгытылган, үләннәрне чәчеп, сузылышы;
- киртә һәм парапетлы типтагы киртәләренә озынлыгы (беренчә төркемнең киртәсе Строительная нормалары һәм кагыйдәләре нигезендә);
- I сигнал баганалары саны;
- ясалма корылмаларда югары көпчәклә көпчәкнең озынлыгы һәм бордюр ташы,
- юл билгеләре горизонталь (линия, язу, ук һәм юл өлешен каплауга салына торган башка билгеләр) һәм вертикаль (күперләр, юлүткәргечләр, парапетлар, киртәләр, бордюрлар һәм башка юл корылмалары элементларына китерелә торган сызыклар һәм билгеләр) булу,
- расланган дислокация нигезендә юл билгеләре һәм күрсәткечләр саны,

- стационар яктырту жайланмалары саны;
- төрле дәрәжәләрдәге жәяүлеләр өчен чыгу урыннары саны;
- хисап тоткан оешма балансында булган тимер юллар һәм автомобиль юллары киселешендә төрле дәрәжәләрдә транспорт чишелешләре саны;
- машина йөртүчеләрне әзерләү сыйфаты һәм юл хәрәкәтендә башка катнашучылар юлларында үз-үзенә тоту культурасы;
- сервис объектлары саны бүленгән полосада һәм юл буе полосасында (автозаправка станцияләре, мотельлар, кемпинглар, техник хезмәт күрсәтү станцияләре, сервисның башка объектлары),
- Россия Федерациясе автомобиль юлларында юл-транспорт һәлакәтләрен исәпкә алу һәм анализлау кагыйдәләре нигезендә ачыкланган юл-транспорт һәлакәтләрен концентрацияләү участоклары саны;
- аларны бетерү өчен юл эшләре башкарылган юл-транспорт һәлакәтләрен концентрацияләү участоклары саны,
- юридик һәм физик затларга караган трамвайлар һәм троллейбуслар саны;
- юллар сыйфаты һәм аларның кулланучылар шартларына туры килүе

Юл-транспорт һәлакәтләренең гомумиләштерелгән индикатив күрсәткечләре сыйфатында кабул ителә

- гомуми файдаланудагы юлларның озынлыгы 1 кв. км,
- гомуми файдаланудагы юлларның гомуми озынлыгына асфальт-бетон өслекле юллар нисбәте, %;
- гомуми файдаланудагы элемент юллары челтәренә кадәр каты өслекле юллар булган торак пунктларның чагыштырма авырлыгы –
- авыл хужалыгы предприятиеләренең үзәк утарлары,
- калган торак пунктлар

Программаны гамәлгә ашыру нәтижәсендә түбәндәгеләр көтелә:

- юлларда аварияләр кимү һәм юл-транспорт һәлакәтләренең индикатив күрсәткечләрен ел саен киметү, бу, һичшиксез, юл-транспорт һәлакәтләренең гомуми санының картинасында чагылыш табачак;
- юл-транспорт һәлакәтләре нәтижәсендә яраланган һәм һәлак булган кешеләр саны, нәтижәләренең авырлыгы;
- юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү өлкәсендә дөүләт идарә системасын һәм юл хәрәкәтендә катнашучылар белән эшләүдә дөүләт сәясәтен камилләштерү;
- Транспорт чараларының конструктив һәм эксплуатация куркынычсызлыгын арттыру
- шәһәрдә юл хәрәкәте оештыруны камилләштерү;
- юлларда хәрәкәт итүнең куркынычсыз шартларын тәмин итү;
- Юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү өлкәсендә контроль-күзәтчелек эшчәнлеген камилләштерү
- хәрәкәттә катнашучылар өчен радиоэлементнең оператив системасын булдыру һәм янгын куркынычы янаган чорда юл-транспорт һәлакәтләрендә зыян күрүчеләргә ярдәм күрсәтүнең сыйфатын арттыру;

Башка чыганаclar: банкларның максатчан кредитлары, программаны гамәлгә ашыруда катнашучыларның кертемнәре, фондлар һәм ижтимагый оешмалар акчалары, эшкуарлык структуралары акчалары, иганәчелек акчалары һәм башкалар.

Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре буенча 2025-2027 елларга юл хәрәкәте иминлеген арттыру программасы

№ т/б	Объектларның аталышы	Куәте	Финанслау	
-------	----------------------	-------	-----------	--

			чыганақлары			Искәрмә	
			Жирле бюджет, мең сум.				
			2025	2026	2027		
1	Юллар төзү, ремонтлау һәм реконструкцияләү (чокырларны ремонтлау)		600	-	-		
2.	Юлларның машина йөрү өлөшөн билгеләү		1250	-	-		
	Барлығы		1850	-	-		

Шәһәр Башкарма комитет җитәкчесе

В.А. Арефьев